چاپ کراوە

پێرەوی
پرۆژەی خوێندەواری کورد

نووسینی:
شاکر فتاح

چێژنوسینی سەرۆکی ئەنجومەنی یەکگرتنی
ناوچەی کوردستان

هەولێر: ١٩٧٩

institut kurde de paris

لەم نووسراوە

(١)

لەبابەت مێژووی [هەڕەشەی خوێندەواری کورد] و [زیانی خوم] ەوە گەلێک جار مامۆستایان و خوێندکاران و شاگردان و هەڕەنامەنووسان و هۆشیارانی ناوچەکەیان لێ کردووم چەند جارێکی دیکەش پێشنیاریان کرد، بەڵام یادنامەکانی خۆم بڵاو بکەمەوە. لەبەرئەوە بەپێویستم زانی نووسراوێکی پێشکەشی خوێندەوارە خۆشەویستەکانم بکەم، تا ئەوانەی دڵیان بە نووسراوەکانی [هەڕەشەی خوێندەواری کورد] داچووە، یاخود بە پێی پێشەکەیان پێویستیان بەم جۆرە زانیارییە هەیە، بتوانن بیکەن بە سەرچاوەیەکی باوەڕپێکراو، کەلک وەرگرن. ئەم (٧٠) ساڵە بەسەر دامەزراندنی ئەم [هەڕەشە] یەدا تێپەڕیوە. لەسەر بنچینەی ئەو پرۆگرامەی [وانەی] لەبەردەستماندا یادنامەیەم نووسیوەتەوە. ئەگەر کەم وکوڕییەکی هەبوو، نیایە بەبەختەوە. لەڕاستیدا [ئەتەوەی کورد] داماوی [نووسراوخانەیەکی گەورەی] یە کە هەموو لایەکی [خوێندەواری] بگرێتەوە. منیش خەباتی بۆ ئەوە دەکەم کە کەلێنێک لە داماوییەکەیدا پڕبکەمەوە. خودایا ڕێبەر و یارمەتیدەری دۆستانی ئایندەی [هەڕەشەی خوێندەواری کورد] هەڵگرشکردن و بەرەسەرنەدانی دەڕێتابەو ئامانجەدەگات.

هەڵەخودم دەوێ بە و ئامانجەمان بگرێتێ، چونکە بێ خوێندەواری هیچجارێ ناگرێ.

کەرکوک فەتاح

سلێمانی:

١٩٨٤/٢/١٨

« خاوەنی هەڕەشەی خوێندەواری کورد »

institut kurde de paris

پرۆژەی خوێندەواری کورد
چی یە و ئامانجێکی هەیە؟

[٥]

ئەبەس لە [پرۆژەی خوێندەواری کورد] ئەوەیە: بە هۆی ووتار خوێندنەوەو، ووتار نووسین و، نووسراو دانان و. نووسراو بە رچەکردن وهلاو کردنەوە یانەوە مێشکی هاوبیشتمانە کوردەکان ڕۆشن بکرێتەوە و، ئاراستەیش بکرێن بۆ ئەوەی بە کەلکی [کورد] و [کوردستان] بێن و مرۆڤایەتی.

هەروەها مەبەس لە [پرۆژەی خوێندەواری کورد] ئەمەیە: دەستی یارمەتی درێژ بکات بۆ هەموو خوێندەوارێک و بۆ هەموو دەزگایەکی خوێندەواری و، بۆ هەموو کوردێکی دڵسۆز و لێهاتوو کە هەڵبگرن یارمەتی یان بدەیت و، لەوانەیش بن بە کەلکی [کورد] و [کوردستان] بێن و مرۆڤایەتی.

ئامانجی ئەم پرۆژەیەیش پێکەوە کردنی خوێندنگیان و، زاخاوی مێشک و، ڕۆشن کردنەوەی دەروونە بۆ [خوێندەوارانی کورد]. بزوتنی دەماری مەرایەتی [خوێندەوارانی کورد] و بۆ فرمان کردن، لەکۆڕی نیشتمان پەروەریدا بۆ [پێشکەوتنی - کوردەواری].

هەروەها گەشە کردن بە [وێژە] و [زمانی کوردی] یە. کە پەل بۆناو هەموو زانست و هونەرێک بهاوێژێت و لێیدا بڵاو ببێتەوە. دوورخستنەوەی [خوێندەواری یەکی باڵا] یە و [نووسراو خانەیەکی نوێیە، کە بۆ هەموو لایەنێکی ژیان کەلکی لێوەرگیرێت.

پرۆژەکە بریتیە لە [١١٩] نووسراوی هەڵبژاردەو ناوازە، لەبەرهەم هەرەگرنگ و هەرە بە ناوبانگەکان ڕۆشنبیرانی ڕۆژئاوا و ڕۆژهەڵات، کەدابشکراون بەسەر [١٧] زنجیرە نووسراوی جۆراوجۆردا. نووسراوەکان بەپوختەی خوێندەواری کۆن و نوێی جیهان دەستەبەر.

نووسراوەکان هەموویان لایەن [شارەزایانی] خۆیەوە گۆڕاونەتە سەر زمانی کوردی، بەشێوەیەکی وەهایش نووسراونەتەوە کە هەموو کەس بە ئاسانی تێیان بگات و، خۆشی وکەڵکیشیان لێوەربگرێت. تەنانەت خواستی هەندێک ڕۆشنبیران، نەوونووسراوانەی خۆیشم دەم نابوون، لەنووسراوانی پرۆژەکە دابنرێن.

بەهەموویانەوە دەبێتە (١٦١) نووسراو لە (٣٠) زنجیرەدا.

institut kurde de paris

پێڕووی

پرۆژەی خوێندەواری کورد

[٤]

هەرچەندە ئەم پرۆژەیە لە ساڵی ١٩٦٧ دا ناوی نرا [پرۆژەی خوێندەواری کورد] و، لە پایزی ئەو ساڵەوە ئێمە ناوەی بڵاو کرایەوە، بەڵام لە ڕاستیدا سەرەتای دامەزراندنی دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی ١٩٦٧. چونکە لە ساڵی ١٩٦٧ دا بوو کە یەکەم ووتاری خۆم لە ڕۆژنامەی [ژیان] دا لە شاری سلێمانی دا بڵاو کردەوە، لە ژێر ناوی: [هاواری وطنە خوێشەویستەکەمان] دا.(x) ئەو ساڵە تازە تەمەنم لە چواردە ساڵێ تێپەڕی کردبوو. شاگردێکی پۆلی شەشەمی خوێندنگای سەرەتایی بووم لە کۆی سلێمانی بووم. ئەو ساکە نووسراوەی کوردی لە ڕێژەی نە بوواندا بوون. بەڕەیم بە نەتەوەکەمانەوە هەتا وەکو نووسراوەکانمان وا بە جگار کەم بوون، لەبەرئەوە بە پێویستم زانی منیش بۆی خۆم لەم مەیدانە دەستەبات بکەم، تا سامانێ نەتەوایەتیمان لە کۆڕی خوێندەواری دا بێتە بەرهەم وگەشە بکات وبەرەو بەستێنێت.

هەر لە ساڵەوە دوو نووسراوم دانا: [گۆڕانی کوردی] و [ژیر و هەڵپەیان هەرێکەمەتەڵی ژیر](xx). هەروەها [١٥٠] هایکۆم لە بەرهەمی بوێژەکانمان: [نالی] و [سالم] و [کوردی] و [هەریق] و [غەریق] کۆ کردەوە و نارەدم بە دیاری بۆ خوالێخۆشبوو [ئەحمەدی موکریانی] لەبەر وانەزانرا کە لە کۆتایەکەی دا چاپیان بکات.(xxx). هەروەها زۆربەی هایکۆکانی بوێژی بە نادیارناو [مصطفی بەگی کوردی] کۆ کردەوە و نارەدم بۆ خوالێخۆشبوو [کاک فتح الله أسعد] بە دیاری، لە سەر خواستی خۆی، کە لە سەرەکی خۆی چاپیان بکات.(xxxx). لە ساڵی ١٩٦٨ یشەوە دەستم کرد بە نووسینی گەشتنامەکانم لەبابەتی ناوچەکانی

(x): بڵاوبۆتەوە ژمارە (٥٠)ی ڕۆژی ١٩٦٧/٢/٢ی ڕۆژنامەی [ژیان] بکە.
(xx): " " " (١١)ی " ١٩٦٧/٩/١٤ی گۆڤاری [ڕاپەڕین] بکە.
(xxx): " " " " " " " " " " "
(xxxx): " " " (٥٦)ی " ١٩٦٧/٢/٢ی ڕۆژنامەی [ژیان] بکە.

Institut kurde de paris

کوردستانەوە کە هاوینان بۆیان دەچووم. لە ساڵی (١٩٧٠) یەوە دەستم کرد بە نووسینی [بیرەوەری] و [یادنامە] کانم. لە ساڵی ١٩٧٢ و ١٩٧٣ و ١٩٧٤ یشدا گەڵێک ووتارم لە کۆڤارەکانی [هاوار] و [دیاری لاوان] و [یادگاری لاوان] و رۆژنامەی [ژیان] دا بڵاو کردەوە. یەکەم نووسراوێشم کە بریتی بوو لە چیرۆکی [خانووی تازە] لە ساڵی ١٩٧٢ دا چاپ کرد و بڵاوکردەوە. ئەم چیرۆکە بۆ منداڵان دانرابوو. لەو رۆژەوە گۆڕەپانی نووسینی زمانی کوردی، پتر لە دوو دەهەی گۆڤار و رۆژنامەیەکی کوردی دەچووشت و داوای ووتاری لێ دەکردین بۆم نارددووە. لەوانە کۆڤارەکانی [گەلاوێژ] و [هێوا] و [نیشتمانی] و [رۆژی نوێ] و [هەتاو] و [ڕووناکی] و [بەیان] و [ئەستێرە] و [برایەتی] و [برایەتی] و [نۆتۆنۆمی] و [نووسەری کورد] و [نووسەری نوێ] و، رۆژنامەکانی [ژین] و [هەولێر] و [برایەتی = التآخی] و [هاوکاری] بە چەندینە دەهێنمەوە.

لە ساڵی ١٩٧١ دا نووسراو خانەیەکی تایبەتیم لە مالی خۆماندا دامەزراند، ناوم نا [نووسراوخانەی گوڵزاری کوردستان]. بەرەبەرە هەرچی دەستکەوت لە کۆڤارو نووسراوان رۆژنامەی کوردی، لە چاپکراو و دەستنووسی، لەم کون و لەو قوژبن، لەم مال و لەو دووکان و لەو مزگەوت لەو نووسراوخانەیە دا کۆم کردەوە. لە ساڵی ١٩٦٧ دا نادی پەیامی رۆژنامەی [برایەتی = التآخی] دا، ژمارە (٤٥) و (٤٠) بڵاو کردەوە کە ناوم نا: [پەروەردەی خوێندەوە کورد].

لە ساڵی ١٩٦٨ دا نووسراوخانەیەکم لە بازاڕی دامەزراند بۆ هەموان ناوم نا: [نووسراو خانەی پرشنگ]. لە ساڵی ١٩٧١ دا نووسراوخانەکەم گواستەوە بۆ گۆڕەپانی چیاگراوە لە خانووەکەی خۆم لە ساڵی ١٩٧٣ دا. بەڵام ناوەکەم گۆڕی و کردم بە [نووسراوخانەی پەروەردەی خوێندەوەی کورد].

هەر لەسەرەتای دێکۆشانەوە تائێستا (١٦٠) نووسراوم هێناوەتە بەرهەم. لەمانە (١١٩) نووسراوێانم لە ماڵمانی بێگانەوە کردووە بە کوردی. (٤٢) نووسراوێشیان هی خۆمن خۆم داناون. لەهەموویان تائێستا [٢٩] (*) نووسراو چاپ کراوە.

بێجگە لەمانە تائێستا پتر لە [٢٠٠] ووتارێشم بە کوردی وعەرەبی لە کۆڤارو رۆژنامەکاندا بڵاو کردۆتەوە. (٦٧) (**) ووتارێشم لە ڕادیۆ و (٥) ووتارێشم لە تەلەفیزیۆنەوە بڵاو کردۆتەوە.

ئامانجی هەرە گەورەی پەروەردەکەم ئەمەتا هەموو نووسراوەکانم لە چاپ بدات. بەڵام داخەکەم چاپ کردن ئەمندە بە گران دەستدەکەوێت و بە گرانیش دەکەوێتە سەر پەروەردەکە، دەرفەتێکی زۆر تەنگ و تەڵەم بۆماوەتەوە و پڕ نەنگ و چەڵەم، کە نووسراوەکانی تێدا چاپ بکەم.

(*) : لە ٢٠/١١/١٩٧٩ دا نووسراوێکی ترێشی لە کۆڤاری [نۆتۆنۆمی] دا بڵاوکراوەتەوە کە نادی [چیمان لە ساڵی ٥٠٠٠ هەتا ٦٠٠٠ پێ دەتوانێ بەسەر ئاوەدەمەوە چاپ کراوەکانم خۆیان دا لە (٤٢) نووسراو

institutkurde de paris

لەڕاستیدا چاپکردنی ئەم هەموو نووسراوانە، مەگەر هەر لەدەست دەزگای چاپەمەنی نیشتمانی بێت، کەبگرێتە ئەستۆی خۆی. لەگەڵ ئەمەشدا هەر هەوڵم بەخوایە گەورەکەم بۆئاسان بکات، لەسەر دەستی کاربەدەستە بەرێزەکانی کوردستان. چونکەوەک زانیوم کۆشش لەئارادایەکە دەزگای [ڕۆشنبیری وڵاوان] لەناوچەی [فەرمانڕەوایی خۆبڕیوەی کوردستان] دا چاپخانەیەکی گەورە لەشاری هەولێردا دابمەزرێنێ، بۆیارمەتیدانی چاپەمەنی کوردی. کاشکی ئەم ئاواتە زووبەڕێتابەتەدی. تامێشوەکەسانی ترێش لەم گیروگرفت و بارە ناهەموارە ڕزگاربێت ببوایە. تانەتوەکەمان و نیشتمانەکەمان زووتر و زۆرتر تینکی خوێندەواریان تێدا بڵاو بوایەتەوە. چونکە خوێندەواری، کە (زانیاری) و (گرووەی بڵێ) پێش دەگرێتەوە دەتوانێ پێشکەوتنی هەموو کارێکی بەسەر بخاتەوە، بێ ئەوەی هیچ کارێکمان سەر ناگرێت و پێک نایەت.

---

(٢٢) : کاتێ ئەم نووسراوەی داناوە : ١٩٧٩/٧/٢٩ بووە. لەمانگی ١١ هەی ١٩٧٩ دا ڕۆژی ١٠، پارێزەر ~~نووسراوە~~ دوتاری ترێش نێردا بۆ دەزگای [ڕادیۆی کوردی] لەبەغدا. بەوەوە ٨ مارەی دوتارەکان خۆی دا لە (٨٤) دوتار.

insititut kurde de paris

[redacted] ی ژیانی

[خاوەنی پڕۆژەی خوێندەواری کورد]

[٣] مامۆستا گەرفتاح

× [مامۆستا گەرفتاح] لە ساڵی ١٩١٤ دا لە شاری سلێمانی دا لە دایک بووە.
× خوێندنی سەرەتایی لە سلێمانی، خوێندنی زۆر و تری لە بەغداد دا تەواو کردووە. لە ساڵی ١٩٢٦ دا لە زانستگای ماف دەرچووە.
× هەر لەو ساڵەدا بووە بە فەرمانبەر. تا ساڵی ١٩٦٤ فرمانی بۆمیری بینیوە: لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی (الادارة العامة) و (ئیشارەتی) و (زانستگای وێژە / پێشکەوتی) و (جێ نوشینی سەرۆکی لە نجومەنی یاساداناني ناوچەی کوردستان) یش لە ساڵی ١٩٧٧ دا لێی سەندراوە.
× [١١٩] کتێبی جۆراوجۆری لە زمانی بێگانانەوە گۆڕیوەتە سەر زمانی کوردی. (٤٢) نووسراوێشی داناوە بە زمانی کوردی و عەرەبی. لە [٢٠٠] وتارێشی لە بارەی پڕۆژە نامەکانەوە کۆڤارەکاندا بە زمانی کوردی و عەرەبی بڵاو کردۆتەوە. (٦٧)(x) وتارێشی لە بارەی کوردەوە و (٥) وتارێشی لە تەلەفزیۆنی کوردی دا بڵاو کردۆتەوە.
× بەو وتارانەیش کە لە کۆبوونەوەی یەکانەدا پێشکەشی کردوون زۆرن، لە ژمارە نایەن، چونکە لەکاتی خۆیدا ئۆمار نەکراون، تا دیاری بکرێن.
× بە کەم وتاری لە ساڵی ١٩٠٧ دا، لە بارەی ناوەکانی [ژیان] دا، لە سلێمانی دا بڵاو کراوەتەوە.
× یەکەم نووسراوی لە ساڵی ١٩٢٢ دا چاپ کراوە.
× لە ساڵی ١٩٢٢ دا بە ناوی یادداشەوە کرابە کارگێڕی [خوێندنگای کۆمەڵی زانستی کورد] لە سلێمانی.
× لە ساڵی ١٩٢٤ دا کرابە پاڕێزەری نووسینەوەی [کۆڤاری یادگاری لاوان].
× لە ساڵی ١٩٧٠ دا کرابە ئەندام و جێ نوشینی [سەرۆکی یەکێتی نووسەرانی کورد] لە سلێمانی. کاروباری خۆی و سەرۆکیش هەر لەو دەمەیەوە لە ٧٨/٩/١٩٧١ دا وازی لێهێنا.
× [پڕۆژەی خوێندەواری کورد] ی لە ساڵی ١٩٦٢ دا دامەزراندووە. لە ماوەی چوار ساڵدا: (١٩٦٢ — ١٩٦٧)، سێ نووسراوی گۆڕی بە سەر زمانی کوردی. لە ساڵی ١٩٦٧ دا ناوی [پڕۆژەی خوێندەواری کورد] ی لە پڕۆژەنامەی [برایی = الاخی] دا بڵاو کردەوە. لە سەر خواستی خوێندەوارانی نووسراوەکانی خۆشی خستە سەر پڕۆژەکە. بێتالە ژمارەی نووسراوەکانی پڕۆژەکە خۆی داوەتە لە (١٦١) نووسراو. بڕیاری داوە خزمات

(x) : بێتالە: [١٩٧٩/١١/١٩]، ژمارەی ئەو وتارانەی گەیشتوونەتە (٨٢) وتار.

insititut kurde de paris

بڵاو هەموویان لەچاپدراوە.

× لەساڵی ١٩٩١ دا : نووسراوخانەی [گوڵزاری کوردستان] ، لەساڵی ١٩٦٨ دا : نووسراوخانەی [پرشنگ] ، لەساڵی ١٩٧١ دا : [نووسراوخانەی پەروەردەی خوێندەواری کورد]ی داهێزراند بۆ کەڵکی خوێندەواران و نووسەران وزانایانی کورد.

× لەبەهاری ١٩٧١ دا کرایە ئەندام لە [کۆری زانیاری کورد]دا.

× تائێستا کە [١٩٧٩/١٧/٢٢] یە [٢٩] (*) نووسراوی چاپ کردووە.

× جۆرەکانی بەرهەمەکانی بریتین لەمانە :

(هۆنراوە) ، (هۆنراوەی بەخشان) ، [چیرۆک] ، [وتار] (نووسراو) ، (لێکۆڵینەوەی زانستی لەبابەتی کۆمەڵایەتی کوردەواری یە وە) .

× ئاوانەی هەیە گەورەی ئەوەیە تاڵەزیاندا بتوانێ : چاپ کردنی نووسراوەکانی کەبڕیوەن لە (١٦١) نووسراو تەواو بکات. هەروەها گەشتەکانێکی کەلەسەرەتای ژیانیەوە دەستی پێ کردووەن ، چ بۆ ناوچەکانی ترى [کوردستان] ، چ بۆ وڵاتانی دەرەوە ، چ بۆ ئەوروپای ڕۆژهەڵات ، ئەمەریکا ، بچێ وتەواویان بکات . هەروەها گەشتێکیش لەسەر ئەوخاکانە تەواو بکات وبڵاویشیان بکاتەوە.

× لەساڵی ١٩٤١ دا ژنی هێناوە ، لەساڵی ١٩٤٤ دا کوڕێکی هاتۆتە جیهانەوە . لەژیانی خێزانیدا سەرکەوتوو و کامەرانە.

× لە (١٩٧٧/١٠/١) ەوە بووبە ئەندامی [ئەنجومەنی یاساداناني ناوچەی کوردستان] و کرایە جێنوشینی سەرۆکی ئەنجومەنەکە. هەروەها بووبە یەکێک لەئەندامانی بەڕێوەبردنی بڵاوکراوەی (ئۆتۆنۆمی) کە ئەنجومەن بڵاوی دەکردەوە.

× خەباتی دەکات بۆ ئەوەی لەڕێگای نیشتمانپەروەری و کوردپەروەری و مرۆڤدۆستیەوە ، دڵی خودای خۆی خۆش بکات ، تابەرفرازیەوە بچێتە بەهەشتەوە.

× هەروەها لەخوایش دەپاڕێتەوە : کەلەڕێگای ئازادکردنی [کورد] و [کوردستان]ەوە لەدەست دوژمنەکانی : کە (زۆرداری) و (هەژاری) و (نەخۆشی) و (نەخوێندەواری) ئازاد وسەربەرز وکامەرانی بکات.

(*) : لەم ژمارانەدا ژمارەی نووسراوە چاپکراوەکانم کە پێتوانە (٤٠) نووسراو، وا لە [١٩٧٩/١١/١٩] دا

institut kurde de paris

ئاوێ زنجیرەی نووسراوەکانی پێرۆژەی خوێندەواری کورد

[٤]

(٢٠) زنجیرەدا دابەش کراون، کە ئەمانەن :

[١] : ئایینی .
[٢] : زرنگکاری (الیاسة) .
[٣] : وێژەیی .
[٤] : زانستی رەگەز (علم الجنس) .
[٥] : داد پەروەران .
[٦] : زانستی خۆناسین (علم النفس) .
[٧] : تەن دروستی .
[٨] : لە بەردەم دادگادا .
[٩] : هونەرەکانی ژیان .
[١٠] : زانستی پەروەردەکردن [علم التربیة] .
[١١] : ژیانی هونەرمەندان .
[١٢] : خۆش بالواردن [التسلیة] .
[١٣] : ڕاستی پەرستی [الفلسفة] .
[١٤] : زمان .
[١٥] : نیشتمان پەروەران .
[١٦] : کارو پیشە .
[١٧] : دوا ڕۆژی مرۆڤایەتی .
[١٨] : کۆڤار و ڕۆژنامە .
[١٩] : گەشت وگوزار .
[٢٠] : زانیاری هەموو جۆرە .

institutkurde de paris

بەستەی ناوی ئەو نووسراوانەی
کە گرتمانن لە ساڵانی [١٩٧٧] وە تا [١٩٧٩]

[٥]

(٤٢) نووسراوم بۆ ناردە کە ئەمانەن :

[١] : ژمێرەکانی هەندێ مەتەڵی ژمێر ـ ساڵی ١٩٧٧ .
[٢] : گۆرانیی کوردی ـ " " ١٩٧٧ .
[٣] : گەشتێ شارباژێر ـ " " ١٩٧٩ .
[٤] : " پێجوێن ـ " " ١٩٩٠ .
[٥] : یادنامەی ساڵی ١٩٩٠ ـ " " ١٩٩٠ .
(٦) : " " ١٩٨١ ـ " " ١٩٨١ .
(٧) : " " ١٩٨٢ ـ " " ١٩٨٢ .
(٨) : گەشتی سەرولوبنان ـ " " ١٩٨٢ .
(٩) : " هەڵبژاردەی وانان ـ " " ١٩٨٢ .
(١٠) : یادنامەی ساڵی ١٩٨٣ ـ " " ١٩٨٣ .
(١١) : گەشتی سەرچنار ـ " " ١٩٨٣ .
(١٢) : فەرهەنگۆک بەکوردی و ئینگلیزی ـ " " ١٩٨٤ .
(١٣) : کۆمەڵ پۆژنامەی خۆرهاڵ ـ " " ١٩٨٥ .
(١٤) : " " باسەپەڕ ـ " " ١٩٨٢ .
(١٥) : " " هەڵەجە ماڵ ـ " " ١٩٨٦ .
(١٦) : " " ئاکرێ (بەرهەمی) ـ " " ١٩٩٠ .
(١٧) : پرشنگ ـ " " ١٩٨٧ .
(١٨) : شەبەنگم بە پۆژ ـ " " ١٩٨٧ .
(١٩) : گەورە پیاوان ـ " " ١٩٨٨ .
(٢٠) : هاوڕێی منداڵ ـ " " ١٩٨٨ .
(٢١) : ئافرەتی کورد ـ " " ١٩٥٨ .
(٢٢) : ژنی نوێ ـ " " ١٩٥٩ .
(٢٣) : [illegible] زمانی کوردی (بەرهەمی) ـ " " ١٩٨٩ .
(٢٤) : نووسراوی ئاکرێ (بەرهەمی) ـ " " ١٩٥١ .
(٢٥) : ئاوێنەی ژینم ـ " " ١٩٦٢ .
(٢٦) : خوێندنەوەی باد ـ " " ١٩٦٢ .
(٢٧) : هاواری بشکە وتن / ١ ـ " " ١٩٦٧ .
(٢٨) : چەرکی مەم وزین لەنەرزوودا ـ " " ١٩٦٩ .
(٢٩) : بەزیدی یەکان وئایینی یەزیدی ـ " " ١٩٦٩ .

institut kurde de paris

[پەستەی نادی لەو نووسراوانەی شاکرفتاح دایناون]
[١٩٧٧ - ١٩٧٩]

(٢٠) : زیوەر - تا ١٩٧٨ .
(٢١) : مەلا کاکەحەمە - = ١٩٧٨ .
(٢٢) : بێ کەس - = ١٩٧٨ .
(٢٣) : داماوی موکریانی - = ١٩٧٨ .
(٢٤) : حاجی قادری کۆیی - = ١٩٧٨ .
(٢٥) : بیرەوەری دیارگەل - = ١٩٧٨ .
(٢٦) : ژن هێنان لە ناو کوردەواری دا - = ١٩٧٢ .
(٢٧) : گیروگرفتەکانی ڕۆشنبیری کوردی وشێوەی چارەکردنیان - = ١٩٧٧ .
(٢٨) : المرأة الكردية - = ١٩٧٧ .
(٢٩) : هاواری ئەشکەوتن ١ - = ١٩٧٧ .
(٣٠) : هۆزی هەرکی - = ١٩٧٨ .
(٣١) : مشاكل الثقافة الكردية وطرق معالجتها - = ١٩٧٧ .
(٣٢) : میژووی ڕۆژنامەی هاوپێیەواری کورد - = ١٩٧٩ .

لەپاش دانانی ئەم نووسراوە ئەمانەیشم دانا :

(٣٣) : گیروگرفتەکانی ڕێنووسی کوردی وشێوەی چارەکردنیان - تا ١٩٨٠ .
(٣٤) : ئاهەنگی ڕۆشنبیران . = ١٩٨٠ .
(٣٥) : هەڵبەستی ڕۆشنبیران . = ١٩٨١ .
(٣٦) : ڕێگایەک بۆ پێشکەوتن . = ١٩٨٢ .

institut kurde de paris

ڕستەی ناوی یەک نووسراوانەی
ئاکرناج کردووتی بە کوردی

[١٩٧٩ - ١٩٧٧]

لەم ماوەیەدا (١١٩) نووسراوی کردووەتە کوردی کەئەمانەن :

[أ] : ئایینی : (٥) نووسراو کەئەمانەن :

(١) : مووسا - دانالی .
(٢) : پرۆژەو فرمان - ئەسوود .
(٣) : کۆنفوشیۆس - ئەحمەد شەنتاوی .
(٤) : بوودا - ئەحمەد شەنتاوی .
(٥) : عیسا - فۆلتون ئوسلەر .
(٦) : محمد - محمەد بەدرالدین خلیل .
(٧) : ڕابعەی عەدەوی - کامل محمد کامل .
(٨) : ئایینی بەهائی - سلیمان حلیم .
(٩) : شێخ محمد عەبدو - عوثمان ئەمین .
(١٠) : زەردەشت - ئەحمەد شەنتاوی .
(١١) : ئینجیلی یووحەننا (بە کوردی) .
(١٢) : ئینجیل یوحنا - (بە عەرەبی) .
(١٣) : " لوقا " .
(١٤) : ئینجیل لوقا - " " .
(١٥) : " مەتا - " .
(١٦) : " متی - " .
(١٧) : " مەرقوس - " .
(١٨) : " مرقس - " .
(١٩) : کردەوەی نێرەوان
(٢٠) : نامەکان .
(٢١) : خەونەکەی یووحەننا .
(٢٢) : زەبوور .
(٢٣) : پەندەکان .
(٢٤) : تەورات (بە عەرەبی)
(٢٥) : تەورات (بە کوردی) .

[ب] : زانستی کاری (السیاسة) : (٩) نووسراوە

(٢٦) : نووسراوی ئەرستۆ - ئەفلاتوون .
(٢٧) : ھەڵبەستی ئەحمەدی خانی - وێنەدل وێلی
(٢٨) : کۆماری ئەفلاتوون .
(٢٩) : زانستی کاری - ئەرەستۆ .
(٣٠) : ئاموژگاری زانستی کاری - ڕێشیلیو .
(٣١) : شاهنامە - نیکولو مایاڤیللی .
(٣٢) : پیرۆباوەڕی - بە ستی لە زانستی کاری دا - بەرتراند ڕاسڵ .
(٣٣) : یوتۆپیا - توماس مور .
(٣٤) : پەیمانی نوێ - ڕان لاک ڕوسۆ .

[ج] : وێژەیی : (١١) نووسراوە :

(٣٥) : ھەڵبژاردەی حەمدی کۆیی - محمد عیتانی .
(٣٦) : مەم وزین - ئەحمەدی خانی - محمد سعید .
(٣٧) : گرۆزی - ئەلبەرتۆ مۆراڤیا .
(٣٨) : بیاوی چارەنووس - بەرتراند ڕاسڵ .
(٣٩) : دۆن کیشۆت - سێرڤانتس .
(٤٠) : بەهلیادە - ھۆمیرۆس .
(٤١) : ئۆدیسە - ھۆمیرۆس .
(٤٢) : ڕەوشی خودایی - ڕانتی .
(٤٣) : بەلقیس کچی شای سەبەء .
(٤٤) : خانووی تارەزە - کامل کیلانی .

institut kurde de paris

[پەستەی ناوی ئەو نووسەرانەی ئاکرفتاح کردوونی بەکوردی]

[١٩٧٧ - ١٩٧٩]

وێژەیی :

(٤٥) : چیرۆک بۆ منداڵان - کامل کیلانی .

[٤] : زانستی ڕەگەز (علم الجنس) : (٥) نووسراوە :

(٤٦) : زیندوێتی ڕەگەز - بەرنارمالفادن . (٤٧) : دڵداری وژن وميردی - محمد فائق بوطی
(٤٨) : دڵداری ، ڕەگەز ، ناپاکی - لویس بیش . (٤٩) : سۆسیالیستوێنی - هنری وداتا توماک
(٥٠) : جوانی ئافرەت - لویس ستانلی .

[٥] : داهێنەران : (٥) نووسراوە :

(٥١) : ئەبوالعلای ئەلمەعەڕی - قدری قلعجی .
(٥٢) : صدحت باشا - " " . (٥٣) : جمال الدین ئەفغانی - " " .
(٥٤) : صلاح الدین ئەیوبی - محمد صبحی عبد القادر
(٥٥) : ڕیانی نەهرۆ - نەهرۆ .

[٦] : زانستی خۆناسین (١٦) نووسراوە :

(٥٦) : هۆنەری سەروت بە خۆکردن - وێلفرید نورثفیلد .
(٥٧) : ئاماژێک بۆ ڕابەڕین کردن - فاشی یونگ .
(٥٨) : ڕێگای سەرکەوتن - ئالفرد . ب . یە تکین .
(٥٩) : ترس - و . جەلاد مالکراید .
(٦٠) : کێشی کەسایەتی - گەردجیلفۆرد .
(٦١) : نیازبەخشین بە خۆ - وولیەم فیلدمەک .
(٦٢) : نووساندنی موگناتیسی - ئەبو مەرین ئەلقاسمی .
(٦٣) : هەوڵێک دانەوە - سیگموند فرۆید .
(٦٤) : زانستی خۆناسین دەبێتە ڕابەرت . ڕیجنالد وایلد .
(٦٥) : چۆن ئەنووێت ؟ - نورثفیلد .
(٦٦) : خۆت بپارێزە لەخەم - چۆن کەنەدی .
(٦٧) : نەمێنی سەرەنی - س . هـ . تیر .
(٦٨) : هەستە بەکەم وکوڕی کردن - وولیەم والش .
(٦٩) : نەمێنی ماندوێتی - ماری بانیۆن پای .
(٧٠) : دەمار تونديی - وێلفرید نورثفیلد .
(٧١) : هۆنەری دۆستایەتی - س . هـ . تیر . ب . ئ .

Institut kurde de paris

[پرسته‌ی ناوی نه‌و نووسراوانه‌ی شاکرفتاح کردوونی به کوردی]
[١٩٧٧ - ١٩٧٩]

[٧] : ته‌ن دوروستي : (٥) نووسراوه :

(٧٣) : له‌خاکی ړووته‌کاندا - لوی شارل ړوایيه .
(٧٤) : باشی نجۆ و خۆشی ژي - ج.ن. سکوتی کلارك .
(٧٥) : شێوه‌ی ڕاپۆلي - ماموستا کولێنگرج .
(٧٦) : ړێگاکه‌ی من - ج.ب. مۆلدر .
(٧٧) : له‌خاکی ړووته‌کاندا - ړۆجيه سالاردين .

[٨] : له به‌ردەم دادگادا : (٦) نووسراوه :

(٧٨) : سۆکرات - ئه‌فلاتوون .
(٧٩) : ڕاسپۆتين - باتریك هاستينگز .
(٨٠) : کوشتوبڕی یان ئاوابنا ڕنيه ؟ - ئه‌دگار ليست گارتن .
(٨١) : ~~له به‌ردەم دادگادا~~ سێر وولته‌ر ڕالی - سێر باتریك هاستينگز .
(٨٢) : چارلی به‌کەم - سێر باتریك هاستينگز .
(٨٣) : که‌ينه و به‌ينه‌کەی درکۆی - و.ت. ستيه .

[٩] : خونه‌ره‌کانی ڕيان : (٧) نووسراوه :

(٨٤) : خونه‌ری کارو فرمان کردن - ئه‌نه‌ری خۆړو .
(٨٥) : ڕيانی ~~خێڵانی~~ ژن وميردی -
(٨٦) : کام ڕانی -
(٨٧) : بێشه‌وايي -
(٨٨) : خۆشی ڕابواردن له‌ته‌مه‌نی پيری دا -
(٨٩) : ژن هێنان -

[١٠] : ڕاستی به ڕووه‌ڕه‌کردن : (٦) نووسراوه :

(٩٠) : کێڕه هه‌ژده‌کاره‌کانمان - به‌زيێك سوزان برونيێه .
(٩١) : گيروگرفتی ڕێك که‌وتنی ژن ومێردي - فه‌رناند ئێزانبێر .
(٩٢) : " " هه‌ژده‌کاري - به‌زيێك ڕۆليێت بوتونيێه .
(٩٣) : کاتی که‌براوخۆشکه‌کانمان به‌گرێه‌کدا ده‌چن - پوليت کوهن .
(٩٤) : ئاره‌زووی ژي کردن له‌دڵی منداڵان چۆن ده‌رده‌هێنين ؟ - ماريان ڕۆدۆرف

institut kurde de paris

[پرسەی ناوی لەو نووسەرانەی شاکرفتاح کردوونی بە کوردی]

[١٩٧٧ - ١٩٧٩]

زانستی پەروەردەکردن :

(٩٥) : ئیمیل - ژان ژاك ڕۆسۆ .

[١١] : زمانی هونەر مەندان : (٥) نووسراوە :

(٩٦) : موزار - هەنری تۆماس .
(٩٧) : میلیل ئەخیلۆ - .
(٩٨) : عمرخیام - ماتویل کۆمرۆف .
(٩٩) : مەریەمی مەجدەلی - فرانك سلۆتەر .
(١٠٠) : ڤۆلتێر - دانادلی تۆماس .

[١٢] : [خۆشی ژیان] : (٤) نووسراوە :

(١٠١) : دەست خوێندنەوە - حەلمی .
(١٠٢) : یاری جادووگەری - خلیل سابا .
(١٠٣) : لێك دانەوەی خەو - هەربەرت هەربرۆ .
(١٠٤) : ئەنین بۆ ئەمین - شاکرفتاح . (×)

[١٣] : زانستی یەزدی (الفلسفة) : (١) نووسراوە :

(١٠٥) : گفت وگۆی گەورە پیاوان - پاول ئەنست .

[١٤] : زمان : (٢) نووسراوە :

(١٠٦) : خوێندنەوەی نوێ - بەرلتز - شاکرفتاح .
(١٠٧) : گفتگۆ بە ئینگلیزی وکوردی - بەرلتز - شاکرفتاح .

[١٥] : نیشتمان پەروەران : (٤) نووسراوە :

(١٠٨) : دیگالیز - چن ئوقولین .
(١٠٩) : گاریبالدی - هەنری تۆماس .
(١١٠) : لویس پاستیر - دانالی .

(×) : زۆربەی نووسراوەکە لە سەرچاوانی پڕۆژەهەلاتەوە وەرگیراوە و گۆڕاوەتە سەر زمانی کوردی . هەندێکیشی خۆم دامناوە ، یا خۆم کوردەوارم کۆ کردۆتەوە .

Institut Kurde de paris

[پرسته‌ی نادی نه‌و نووسراوانه‌ی شاکرفتاح کردوونی به‌کوردی]

[١٩٧٥ - ١٩٤٧]

نیشتمانپه‌روه‌ران :

(١١٩) : مادام کوري - دانالي .

[١٦] : کارو پیشه : (٢) نووسراوه :

(١١٤) : به‌خێو کردنی کرمی ئاوریشم - محمد عبدالآخر و احمد عوض سلامه .
(١١٣) : " " هنگ - محی‌الدین شریف دوخرمه‌جی .
(١١٤) : باغچه‌ریک خستن - نسیمه زکی ابراهیم .

[١٧] : دواروژی مروقایه‌تی : (٥) نووسراوه :

(١١٥) : جیهان له‌سالی ٢٠٠٠ دا - به‌رتراند ره‌سل .
(١١٦) : پێشبینی گه‌شتیارن - چارلس داروین .
(١١٧) : سالی به‌کهم - روبیر دیو دو نیێه .
(١١٨) : چاره‌ی ولداري [چیروکی جیهان له‌سالی دووهه‌زاره‌دا] - ه.ج. ویلز .
(١١٩) : میژووی جیهان - نیێه سیدیللوێ .

Institut kurde de paris

نادی نه‌و نووسراوانه‌ی شاکرفتاح له‌گه‌ڵ لێژنه‌کاندا کردوونی به کوردی

ئه‌م نووسراوانه‌ی بوو [به‌پێوه‌به‌رایه‌تی خوێندنی کوردی = المدیریة العامة للدراسة الکردیة] له‌گه‌ڵ لێژنه‌کاندا کردووه به‌کوردی :

(١) : دوروستی (الصحة) بوو بوونی پێنجه‌می سه‌رتایی - سالی ١٩٧١
(٢) : زاراوه‌ی زانستی (المصطلحات العلمیة) - " ١٩٧٢
(٣) : جوغرافیای سوریه‌ت : بوو بوونی پێنجه‌می ئامادیی و بێژه‌یی - " ١٩٧٢ (x)
(٤) : میژووی شارستانیتی عه‌ره‌بی بۆ پۆلی شه‌شه‌می ئامادیی و بێژه‌یی - ١٩٧٤ (xx)

(x) : که‌ئه‌م هه‌ردوو نووسراوه خۆی کردنی به‌کوردی . به‌ڵام نه‌وه‌نده هه‌بوو
(xx) : که‌ئه‌ندامانی لێژنه‌کان بۆیان ده‌خوێندرایه‌وه ، تایبه‌ت باوه‌ری خۆیان ده‌باره‌یان ده‌ربڕن ، یاخود له‌یان نووسیبوه .

چاپ کراوی نووسراوه کانی
پرۆژه‌ی هۆشه‌واری کورد
(له‌ساڵی [١٩٢٢] وه تا ساڵی [١٩٧٩])

له‌م ماوه‌یه‌دا (٤٠) چل نووسراوی چاپ کراوه که ئه‌مانه‌ن :

[١] : چیرۆکی خانووی تازه ـ کامل کیلانی ـ به‌رچه‌ی شاکرفتاح ـ ١٩٢٢
[٢] : فه‌رهه‌نگۆک ـ شاکرفتاح ـ ١٩٢٤
[٣] : چیرۆک لۆمانلاڵان ـ کامل کیلانی ـ به‌رچه‌ی شاکرفتاح ـ ١٩٢٥
[٤] : ـــــ ـ شاکرفتاح ـ ١٩٢٧
[٥] : شه‌نگه‌ی رۆژ ـ 〃 ـ 〃
[٦] : گه‌وره‌پیاوانی ـ 〃 ـ ١٩٢٨
[٧] : کاوڕێی مناڵ ـ 〃 ـ 〃
[٨] : ئافره‌تی کورد ـ 〃 ـ ١٩٥٨
[٩] : ژینی نوێ ـ ١٩٥٩
[١٠] : نه‌ورۆزنامه ـ 〃 ـ به‌رچه‌ی شاکرفتاح ـ ١٩٦٧
[١١] : سۆکرات ـ ئه‌فلاتوون ـ 〃 ـ 〃 ـ ١٩٦٨
[١٢] : گاریبالدی ـ هه‌نری تۆماس ـ 〃 ـ 〃 ـ ١٩٦٨
[١٣] : دیفالێرا ـ ئیلن لۆڤولین ـ 〃 ـ 〃 ـ ١٩٦٨
[١٤] : لویس پاستێر ـ دانالی ـ 〃 ـ 〃 ـ ١٩٦٨
[١٥] : مادام کۆری ـ 〃 ـ 〃 ـ 〃 ـ ١٩٦٨
[١٦] : چیرۆکی مرۆڤ و زین له‌ته‌زوورا ـ شاکرفتاح ـ ١٩٦٩
[١٧] : کۆماری ئه‌فلاتوون ـ ئه‌فلاتوون ـ 〃 ـ ١٩٦٩
[١٨] : به‌زیی به‌کان و ئاینی به‌زیی ـ شاکرفتاح ـ ١٩٦٩
[١٩] : چارلی به‌کهم ـ پاتریك هێنتنگ ـ به‌رچه‌ی شاکرفتاح ـ ١٩٧٠
[٢٠] : سۆسان ئه‌نتۆنی ـ هه‌نری و دانا تۆماس ـ 〃 ـ 〃 ـ ١٩٧٠
[٢١] : ڤۆلتێر ـ دانالی و تۆماس ـ 〃 ـ 〃 ـ ١٩٧٠
[٢٢] : عومه‌ر خه‌یام ـ مانوێل کۆمرۆف ـ 〃 ـ 〃 ـ ١٩٧٠
[٢٣] : مه‌لا کاکه‌حه‌مه ـ شاکرفتاح ـ 〃 ـ 〃 ـ ١٩٧٠
[٢٤] : داماوی موکریانی ـ 〃 ـ 〃 ـ 〃 ـ ١٩٧٠
[٢٥] : گۆشتی شارباژێر ـ 〃 ـ 〃 ـ 〃 ـ ١٩٧٠
[٢٦] : 〃 سروه‌ك ـ 〃 ـ 〃 ـ 〃 ـ ١٩٧٠
[٢٧] : 〃 پێنجوین ـ 〃 ـ 〃 ـ 〃 ـ ١٩٧٢

institut kurde de paris

[چاپکراوانی نووسراوەکانی پرۆژەی خوێندەواری کورد]
[١٩٧٧ - ١٩٧٩]

[٣٨] : گەنجی هەڵبجە وهەورامان - شاکرفتاح - ١٩٧٢
[٣٩] : شاکل الثقافة الکردیه وطرق معالجتها - " " - ١٩٧٧
[٤٠] : گیروگرفتەکانی بڕۆشنبیری کوردی و شێوەی چارەکردنیان - " " - ١٩٧٨
[٤١] : المرأة الکردیة - " " - ١٩٧٨
[٤٢] : حاجی قادری کۆیی - " " - ١٩٧٨
[٤٣] : یوتۆپیا [یاخود بەهەشتی زەمین] - تۆماسی مووەر - بەرهەمی شاکرفتاح - ١٩٧٨
[٤٤] : زنگەکاری - ئەپستوو - بەرهەمی شاکرفتاح - ١٩٧٨
[٤٥] : خودای هەژاران - شاکرفتاح - ١٩٧٩
[٤٦] : هاواری بێکەسی وتن / ج ٢ - " " - ١٩٧٩
[٤٧] : ژن هێنانەناکۆکەواری را - " " - ١٩٧٩
[٤٨] : زیوە - " " - ١٩٧٤
[٤٩] : بێ کەس - " " - ١٩٧٤
[٤٠] : جیهان لەسالی ٢٠٠٠ هەتا - بەرهەمی شاکرفتاح - ١٩٧٩

لەبڵاوکراوەماندا بۆی چاپکران :

[٤١] : ئاکری (بەعەرەبی) - شاکرفتاح - ١٩٨٠
[٤٢] : کاتی بەرو خوشکەکان بەگریە دەڵێن - بۆلیت بۆهن - ١٩٨٠
[٤٣] : ئارەزووی دزیکردن لەدڵی منداڵ چۆن دەردەهێنین ؟ - ماریا ڕۆدۆرف - "
[٤٤] : گیروگرفتی هەرزەکاری - بەزیادی بۆلیت بۆتۆنیە - "
[٤٥] : کۆگرەی منداڵان - شاکرفتاح - "
[٤٦] : مۆزار - هەنری تۆماس - ١٩٨١
[٤٧] : میکیل لەنجلۆ - " " - ١٩٨٢
[٤٨] : بەیانی کۆمەڵایەتی - ئان ڕاند ڕۆسۆ - "
[٤٩] : بێتهۆڤن - ڕۆمان ڕۆلان - "
[٥٠] : زانستی خۆناسین دەبێتە ڕابەرت - بەجینالد واللد - "
[٥١] : سامانێک بۆ وەبەرهێنان کردن - فاشی یۆنغ - "
[٥٢] : بەڵگەی سەرکەوتن - والتەر. ب. بەتلەن - "
[٥٣] : هونەری سەروەت بەخۆدان - وێلفرید نۆرتفیلد - "
[٥٤] - گیروگرفتەکانی ڕێنووسی کوردی و شێوەی چارەکردنیان - شاکرفتاح - "

institut kurde de paris

[٥٥] : کوشتنی یان تاوانبارینە؟ - ئەدگار لیتە ماین ١٩٨٢

[٥٦] : ئاهەنگی رۆشنبیران - ئاکرەتاج "

[٥٧] : رۆژنامەی خۆرهەلات - " "

[٥٨] : " چەچەلان - " "

[٥٩] : هونەری ژیانی ژن وپیاوی - ئەندری مۆرۆا "

[٦٠] : " دڵداری - " "

[٦١] : ئیلیاد - هۆمیرۆس "

[٦٢] : ئۆدیسە - " "

[٦٣] : ئیمیل - ژان ژاک رۆسۆ "

[٦٤] : سیدوڵەی پاڵی - سیباتریك هاستینگز "

de paris
institut kurde

ئەو ووتارانەی شاکر فتاح
لە نێو فیزبۆڵی کوردی گەرگووک دا
بڵاوی کردووەتەوە.
[١٩٧٠ — ١٩٧٩]

[٩]

لەم ماوەیدا (٥) ووتاری بڵاو کردۆتەوە کە ئەمانەن :

(١) : زیوەر — ساڵی ١٩٧٠.
(٢) : مەلاکەکەمە — " ١٩٧٠.
(٣) : بەیادی جەژنی ١١ی ئادار و نەوروزە — ساڵی ١٩٧١.
(٤) : " — " ١٩٧١.
(٥) : بانگەواز بۆ یارمەتی دانی کۆمەڵی نەخوشی سەکانی سنگ لە سلێمانی } — " ١٩٧٧.

دوای ئەوەی هەموو ووتارەکانی دا :

(٦) : خۆبڵاوتن وەک لێزانین بۆ کۆری یاسادانانی ناوچەی فەرماندەیی خۆپێی کوردستان } — ١٩٨٠.

ئەوەی شاکر فتاح ووتارێکی بێ ژمارەی خوێندووەتەوە لە کۆرەگشتی یەکاندا و، لە ئامادەگەی وێژەی بەغدادا / بەشی کوردی و لە خوێندنگای ژانتی‌ی کوردانداو، لە کۆبوونەوەی مامۆستایانداو لە قەڵاوەو لە کۆبوونەوەکانی ئەنجومەنی گەلداو لە سلێمانی و هەڵەبجەو، لە کۆبوونەوەکانی مامۆستایانی ناوچەی سلێمانی داو، لایانەکانی ڕادیۆی دەنگی شۆڕشی کوردستانی عێراقداو، لە کۆبوونەوەکانی کۆمیتەی نووسەرانی کوردداو لە سلێمانی و هەولێرداو، لە کۆڕەکانی زانکۆی سلێمانی داو گەلێک شوێنانی تر وەک ئەنجومەنی یاسادانان و لاوانی کوردو... هتد بەڵام دەڵێم کەمتر لەکاتی خۆیاندا ئاوڕی ووتارەکان و ڕۆژنامانی نۆماڵەکراون. لەبەرئەوە هەستم کردووە ئێستا بەشێوەیەکی گشتی و بێکۆتایی بەخەیاڵی خۆمدا بڕۆمەوە. لەگەڵ ئەمەشدا لەکاتی خۆیدا ڕۆژنامەوانێکی قەڵاوە کوردی و هەڕەبیەکان لەبەشێکی ئەو ووتارانەدا دووانی ناوبانگیان بردووە.

de paris
institut kurde

ناوی ئەو ووتارانەی شاکرفتاح
لە رادیۆی کوردی بەغدادا
بڵاوی کردووەتەوە.

[١٩٧٥ — ١٩٧٩]

لەم ماوەیەدا (٨٤) ووتاری بڵاوکردۆتەوە کە ئەمانەن :

(١) : نیشتمان — ساڵی ١٩٧٥
(٢) : قەڵەم — " "
(٣) : ئەدەبی گەورەکانمان — " "
(٤) : کتێبخانەی دانەکان — " "
(٥) : من و تۆ — " "
(٦) : مدیر بانک — " "
(٧) : مامۆستای — " "
(٨) : چوانی ئاخری کورد — " "
(٩) : بەرگ و ڕۆشنی ئاوەڵی کورد — " "
(١٠) : دڵداری وڵاتپەروەری لە ئاوێنەی ئەدەبدا — " "
(١١) : زینی خەزانی لە ئاوکردەوەی ئەدەبدا — " "
(١٢) : مامۆستای ئاخرەت — " "
(١٣) : وەڵەرفۆرس — " "
(١٤) : کۆرد — " "
(١٥) : بەرخەڵە — ساڵی ١٩٧٦
(١٦) : زۆرداری بەرێز — " "
(١٧) : لە ڕێی گوڵ — " "
(١٨) : گوندی ئازاد — " "
(١٩) : خەبات بۆ ڕەستی — " "
(٢٠) : دوژمنی خوێنمژ — " "
(٢١) : هەڵخەڵەتێنەر — " "
(٢٢) : ئاڵای من — " "
(٢٣) : دیدەوان — " "
(٢٤) : سەربڕی ئێستا — " "
(٢٥) : سەربەستی — " "
(٢٦) : ئێستا بوونەوەی نووسینی کوردی نووسینەکەوت لە یەکێتی مایەی پێشکەوتمانە — " " ساڵی ١٩٧٦ .

institut kurde de paris

(٢٧) : ئاوازی هەڵە - ساڵی ١٩٧٦

(٢٨) : خۆشەویستان - " "

(٢٩) : هاودەم - " "

(٣٠) : سۆلاف - " "

(٣١) : تاسەی نیگایەک - " "

(٣٢) : ناکام - " "

(٣٣) : فەرمانداری خۆیی کوردستان - ساڵی ١٩٧٧

(٣٤) : مێژووی پارتی کوردستان - "

(٣٥) : پژوهشەوەی وێژەیی کوردی - "

(٣٦) : گۆرانیی نیشتمانی - "

(٣٧) : کوردو کوردستان - "

(٣٨) : سەلاحەدین - "

(٣٩) : نەورۆز - "

(٤٠) : سیران - "

(٤١) : سەمەن - "

(٤٢) : مەم - "

(٤٣) : گەڵاوێژ - "

(٤٤) : تریفە - "

(٤٥) : بەفر - "

(٤٦) : هەوەزی داماوو - "

(٤٧) : ژینی تایبەتی - "

(٤٨) : مالێ پڕ لە خەتەن - "

(٤٩) : وەرزین - "

(٥٠) : شارێ پڕ لە خەتەن - "

(٥١) : قەیسەرانی - "

(٥٢) : شاگردی سەرکەوتوو - "

(٥٣) : پاوکەری ئەستێران - ساڵی ١٩٧٨ - ١٩٧٩

(٥٤) : خانووی تازە - " "

(٥٥) : گوڵەگەنم و گوڵەگەنمە - " "

(٥٦) : شوانکارێ چیخوف - " "

(٥٧) : مامۆستای - " "

(٥٨) : پڕۆژەی هەنگ - " "

(٥٩) : کۆترو بێچووەکانی - " "

(٦٠) : مریشکە سوورە بچکۆلەکە - " "

institut kurde de paris

(٦١)- هەرەی زێرین - لەی ١٩٧٨ - ١٩٧٩
(٦٢)- وەرچەکەی کوڕە کاراو - " "
(٦٣)- بەرازەکەی شارەزوور - " "
(٦٤)- قاڵی چن - " "
(٦٥)- ئەوی بەرهەمی نەبێت نان ناخوات - " "
(٦٦)- خوای هەڵان - " "
(٦٧)- کۆگرەی منداڵان - " " (x)

تێبینی: لەسالی ١٩٧٧ دا، لەسەر خواستی دەزگای ڕادیۆی کوردی (٢١) ووتاری ترم پێشکەش کردن بۆ بڵاو کردنەوەی. بەڵام داخەکەم هیچیان بڵاو نەکرانەوە. کاری ڕاست بێ، دەزگای [هەمیشەیی گشتی ڕۆشنبری وڵاوان]، لەهەوڵێ، لەسەر ئەرکەکانی، لەشێوەی نووسراوێکدا چاپی کردن کەناوم ناببوو (هاواری پێشکەوتن). لەم ماڵگیەوە- خۆشی (تەمووزی ١٩٧٩)ە دا لەچاپخانە ڕزگاری بوو. سوپاس بۆخودا، کەمێ بە ناڕێشت. سوپاسیش بۆ مامۆستای بەڕێز [عبد الخالق] ئەمینداری گشتی ڕۆشنبری و لاوان کە ئەو ئەرکەی خستە ئەستۆی خۆی.

(x): لە ١٩٧٩/١٠/١١ یەکەمین ووتارانە نێردران بۆ دەزگای ڕادیۆی کوردی، لەسەر خواستی خۆیان، تا بڵاو بکرێنەوە:

(٦٨): منداڵەکانمان پارەیەی خەزانەکانیان دەدەن. - لەی ١٩٧٩
(٦٩): ژیانی لادێ پڕە لەخۆشی و وەرزشی بەکڵک. "
(٧٠): میوە خۆشکانی کوردستان. "
(٧١): ماسی یش سەرچاوەیەکە بۆ ژیان. "
(٧٢): هاوینە هەواڵەجوانەکانی کوردستان. "
(٧٣): کارگەی هەنگوین هەنگ بەڕێوەی دەبات. "
(٧٤): جل وبەرگی کوردی. "
(٧٥): دەستکرد لەناو کوردەواری دا مایەی دڵخۆشی یە. "
(٧٦): ئاوریشمیش سەرچاوەیەکی ژینانە. "
(٧٧): سامانە کانمان بەچەکار زۆرن. "

Institut kurde de paris

(٧٨) : بازاری کوردستان لەمێژەوە لەگەڵدایە . ساڵی ١٩٧٩
(٧٩) : زمانی کوردی زمانێکی خۆش وپر ئاهەنگ وپەسندە . ساڵی ١٩٧٩
(٨٠) : مرۆڤیان لەبەرئێکی باش وبەکەڵکە . 〃
(٨١) : گەنجۆ . 〃
(٨٢) : بەفرینی سامانێکە بۆخۆی . 〃
(٨٣) :

---

de paris
institut kurde

ڕستەی ناوی ووتارەکانی
ئاگرفتاح کە لە کۆڤار و ڕۆژنامەکاندا
بڵاوی کردووەتەوە

[١٩٧٧ - ١٩٧٩]

لەم ماوەیەدا (٢٠٠) ووتارێکی بڵاو کردۆتەوە کە ئەمانەن :

ناوی ووتار	ناوی ڕۆژنامە و کۆڤار	ژمارەی	ڕۆژی
(١) : هاواری وڵمە خۆشەویستەکەم	ڕۆژنامەی ڕیان - سلێمانی	٥٢	٢-٢-١٩٧٧
(٢) : خوێندن بە زمانی کوردی	ڕیان -		١٩٧٨ (x)
(٣) : هاوار	کۆڤاری هاوار - شام	٦	٨-٨-١٩٧٢
(٤) : گەشتێک بە بیابانی بەرزەی ژیاندا - کردەوەی بەوەی ئازادم	ڕیان - سلێمانی		١٩٧٢
(٥) : فرمێسکی مەم	" "		١٩٧٢
(٦) : ئەڤین	" "		١٩٧٢ (xx)
(٧) : پێکەنین	" "		١٩٧٢
(٨) : مام و وەرچە	کۆڤاری یادگاری لاوان - بەغداد		١٩٧٢
(٩) : جەمیل صدقی زەهاوی	ڕیان - سلێمانی	(بڵاونەکراوەتەوە)	١٩٧٤
(١٠) :	کۆڤاری ڕۆشنبیری - هەولێر		١٩٧٦
(١١) : نامەیەکی کراوە بۆ ئاڵای یەک	ڕیان - سلێمانی		١٩٧٥
(١٢) : فرمێسکی کاکەمەم	کۆڤاری دیاری لاوان - بەغداد	١	١٩٧٤
(١٣) : دانیشتن بە بێ کورسی (بەرهەمێ)	" "	١	١٩٧٤
(١٤) : ڕێنیکی بەرز	" "	١	١٩٧٤
(١٥) : کاڕی بێکێف	" گەلاوێژ - بەغداد	١	١٩٧٩
(١٦) : ئاوازی هەڵەبجە	" " "	٤و٢	١٩٧٨
(١٧) : بەندی دەوڵەمەندی	" " "	٥و٦	١٩٧٨
(١٨) : هاوەڵم	" " "	٧و٨	١٩٧٨
(١٩) : ئەڤین	" " "	٤	١٩٧٢
(٢٠) : ڕێگای هەڵەبجە و هەڵەبجەیەک	" " "	١٨	١٩٧٢
(٢١) : بووکی وەختەوو	" " "	٥	١٩٧٤
(٢٢) : دەس پاکی	" " "	٧	١٩٧٤
(٢٣) : چەقاوەسوو	" " "	١٨	١٩٧٤

(x) : ڕۆژنامەکە نەیوێرا ووتارەکە بڵاو بکاتەوە.
(xx) : ئەم لە کۆڤاری [یادگاری لاوان] بەغدادا بڵاو کراوەتەوە، بە ١٩٧٢ ساڵی.

institut kurde de paris

ناوی ووتار	ناوی بڵاوکراوە و کۆڤار	ژمارەی	بڵاوکراوی
(٢٤) : گرامۆفۆنەکەم چۆن کڕی ؟	گەلاوێژ - بەغدا	٢	١٩٤٥
(٢٥) : مام شێخی	" "	٦	١٩٤٥
(٢٦) : هەڵبژێرە بۆ دۆرمن	" "	٤	١٩٤٧
(٢٧) : بەهەشتی ژین	" "	٨	١٩٤٧
(٢٨) : مەسکە	" "	١١	١٩٤٨
(٢٩) : بۆخانەدانەکان	بڵاوکراوەی کۆمەڵەی کوردستان - تاران	٨٤	١٩٤٧
(٣٠) : ضریبة الرأس	جریدة المثال - الموصل	١٦	١٩٥١
(٣١) : سکان قضاء عقره	" الأیام - بغداد	٩، ١٠، ١١	١٩٥١
(٣٢) : عقرة سجع مضافاً منظماً ممتازاً	" الفجر - الموصل	٤٦	١٩٥١/١/٥
(٣٣) : مجمع قضاء عقره	" الأیام - بغداد	٥، ٦، ٧	١٩٥١/٤/٢٨، ١٩٥١/٥/٥
(٣٤) : فی مصائف عقره	" المثال - الموصل	٢، ٤، ٦، ٧، ٨	١٩٥١
(٣٥) : المدارس المتوسطة الحالیة لا تفی بالحاجة	" " "	٢٦	١٩٥٢/١١/٢٤
(٣٦) : خاتمی یا عدو (x)	" " "	٢٧	١٩٥٤/٨/١٥
(٣٧) : الصدیق (xx)	" " "	٢٩	١٩٥٤-٨-٢٩
(٣٨) : الحق والحقیقة	" " "	٤٠	١٩٥٤-٩-٧
(٣٩) : الی أبناء الدولات	" " "	٤١	١٩٥٤/٩/١٤
(٤٠) : الزواج السعید	" " "	٤٢	١٩٥٤/٩/٢١
(٤١) : الوطن (xxx)	" " "	٤٣	١٩٥٤/٩/٢٨
(٤٢) : العالم	" " "	٤٤	١٩٥٤/١٠/٤
(٤٣) : سعی ضائع والبخت ضائع !	" " "	٤٧	١٩٥٤-١١-٩
(٤٤) : الثقافة فی قضاء عقره	جریدة (أربیل) - اربیل	٢٢، ٢٣	١٩٥٤-١١-١٤، ١٩٥٤-١١-١٩
(٤٥) : هەڵوالێ شەڵاوە	" " "	١٠٢	١٩٥٤-١٢-١٤
(٤٦) : بیری سەربەست : باج، کاخی تاقەت	" " "	١٠٤	١٩٥٤-١٢-٢٧
(٤٧) : ئێ بکەنە	" " "	١٠٧	١٩٥٤/١٢/١٧
(٤٨) : ژانی گشت لایی : ڕازی سەرکوتن هاوینە هەوارەکان	" " "	١٠٨	١٩٥٤-١٢-٢٤
(٤٩) : بەرتیل	" " "	١١٠	١٩٥٢-٢-١٠
(٥٠) : بام فێربین لەژینەوە	" " "		
(٥١) : بام ئێ بکەنین	" " "	١١١	١٩٥٢-٢-١٧

(xx) : نشرة/جریدة (القافلة) - عمض - سوریا بعددها ١٦٠ فی ١٢/٤/١٩٥٤ بتصرف

(xxx) : " " (اخبار الیوم) - بغداد فی عددها ٦٩ ویوم ١٩٥٤/٥/٢٥

(xxx) : " " (أربیل) بعددها ٥٦ فی ١٩٥٧/٤/١ ، وجریدة الصیاد (بغداد) بعددها (١) فی ١٩٥٤/٢/٢٠

institut kurde de paris

ناوی وتار	ناوی بڕۆژنامەکۆڤار	ژمارەی	ڕۆژی
(٥٢) : بەختیاری، خەفەت، ترس	بڕۆژنامەی هەولێر	١١٥	٩٥٢/٢/٢٥
(٥٣) : دەستووری سەرکەوتن	〃	١١٦	٩٥٢-٤-٢٨
	〃	١١٨	٩٥٢-٥-٥
	〃	١١٩	٩٥٢-٥-١٢
(٥٤) : کۆمەڵی خاکان	〃	١٢١	٩٥٢-٥-٢٦
(٥٥) : ئافرەتی کورد کۆمەڵن	〃	١٢٩	٩٥٢/٧/١٥
(٥٦) : خاوەن کێی لەخوا بترسن!	〃	١٣٠	٩٥٢/١٠/٢٢
(٥٧) : خانەکەم ژنێکی باشی بە!	〃	١٩١	٩٥٣/١٠/٢٠
(٥٨) : ئافرەتی کۆمەڵ خاوەدەڵێ؟	〃	١٣٢	٩٥٣/١١/٥
(٥٩) : محمد (ص).	〃	١٣٤	٩٥٣/١١/١٩
(٦٠) : چۆن دەولەمەند ئەبین؟	〃	١٣٧	٩٥٣/١٢/١٧
(٦١) : لاسایی کردنەوە و جوولەکە لە مەزبوورە و جوولەکە لە	〃	١٣٨	٩٥٣/١٤/٢١
	〃	١٤٠	٩٥٣/١٤/٢٨
(٦٢) : مەسافەتی نێوان الأصلاح	جەریدەی العاصفە - الموصل	٤	٩٥٣/٦/٢٩
(٦٣) : موحەمەد فەرهاد ڕان	بڕۆژنامەی ژین - سلێمانی	١١٨٤	٩٥٤/١/٢٨
(٦٤) : کاتی فرمان بینینی فەرهاد ڕان	〃 〃	١١٨٥	٩٥٤/٢/١٤
(٦٥) : الأقطاعی ژمارە (١)	جەریدەی المستقبل - الموصل	٨٦	٩٥٤/٤/١٥
(٦٦) : المتشیخ	〃 〃	٩٠	٩٥٤/٥/١٢
(٦٧) : الأقطاعی ژمارە (٣)	〃 〃	٩١	٩٥٤-٥-٢٠
(٦٨) : الأقطاعیات ژمارە (٦) و (٤)	〃 〃	٩٣	٩٥٤/٥/٢٧
(٦٩) : القریە، الوطن	〃 الصیاد - بغداد	١٠٣	٩٥٤/٥/٢٩
(٧٠) : الأقطاعی ژمارە (٥)	〃 المثال - الموصل	٩٢	٩٥٤/٦/٦
(٧١) : ناوداڕەکان : أمین ژکی	〃 ژین - سلێمانی	١٠٣٢	٩٥٤/٦/١٧
(٧٢) : شەرەف إمرأة	〃 أخبار العوم - بغداد	٦١	٩٥٤/٦/٢٢
(٧٣) : حەروف ؟!..	〃 المثال - الموصل	٩٦	١٩٥٤/٦/٢٤
(٧٤) : الحب الرخیص	〃 〃 〃	٩٧	٩٥٤-٧-١
(٧٥) : شجاعة إمرأة	〃 〃 〃	٩٨	٩٥٤-٧-٨
(٧٦) : المصائف العراقیة	〃 عالم الیوم - بغداد	٢	٩٥٤/٧/٨
(٧٧) : مطالب الشعب : طبیب، مدرسە متوسطە	〃 〃 - 〃	٢ (٢)	٩٥٤/٧/٩
(٧٨) : بە بۆنەی هەژنی نەورۆزەوە	〃 ژین - سلێمانی	١٤٤	٩٥٥/٢/١٤
(٧٩) : مجتمعنا : مجتمع عدائی	〃 الواقع - الموصل	٥	٩٥٧/٢/٥

institut kurde de paris

ناوی ووتار	ناوی بەڕێزنامەو کۆڤار	ژمارەی	بەڕێی
(٨٠) : أوقات فراغنا	جریدة الواقع ـ الوصل	٦	٩٥٧-٢-١٧
(٨١) : خیر الناس أنفعهم للناس	" "	٨	٩٥٧-٢-٢٦
(٨٢) : الجمال	" "	٧	٩٥٧-٣-١٩
(٨٣) : السرور قوة	" "	١١	٩٥٧/٤/١٦
(٨٤) : سازوئاوازی کوردی	" ژین ـ سلێمانی	١٢٤١	٩٥٧-٤-١٨
	"	١٢٤٢	٩٥٧-٥-٩
	"	١٢٤٥	٩٥٧-٥-٢٢
(٨٥) : گەورەکێیە؟	"	١٢٦٢	٩٥٧-٩-٢٦
(٨٦) : گۆرانی وسازوئاوازئاکرێدا	"	١٢٦٣	٩٥٧-١٠-٢
	"	١٢٦٤	٩٥٧-١٠-١٠
(٨٧) : خۆشەویستی نیشانەیەکی وتنە	"	١٢٦٥	٩٥٧-١٠-١٧
(٨٨) : بەهۆشن	"	١٢٦٨	٩٥٧/١١/٣
	"	١٢٦٩	٩٥٧/١١/١٤
(٨٩) : ژینی کوردەواری : ئافرەتی کورد [ـ بلند]	"	١٢٧١	٩٥٧-١١-٢٨
(٩٠) : ئافرەتی کورد : [قالی چن]	"	١٢٧٢	٩٥٧-١٢-١٦
(٩١) : پەشمن بەدرەخان	"	١٢٧٧	٩٥٨-١-١٦
(٩٢) : ئافرەتی کورد : [دیەموان]	"	١٢٨٠	٩٥٨/٢/٦
(٩٣) : زانیاری ی کوردستان و جوگرافیای کوردستان دوو ئاوانی گرنگی نەتەوەی کوردن (x)	"	١٤٧٣	١٩٥٩/٩/١٧
(٩٤) : ووتارێک بۆ کۆنگرەی دووەمی مامۆستایانی کورد (xx)	"	١٥٥٦	٩٦٠-٩-٨
(٩٥) : پەروەردەی خوێندەواری کورد	بەڕێنامەی برایی ـ بغداد	٢٩	٩٦٧-١٢-٢
(٩٦) : نیشتمان	" " "	١٧	٩٦٧-٩-٩
(٩٧) : شۆڕشی ئەیلوول (بەشی یەکەم)	" " "	١٩	٩٦٧-٩-٢٢
		٢٠	٩٦٧/٩/٢٠
		٢١	٩٦٧-١٠-٧
		٢٢	٩٦٧/١٠/١٢

(x) : لە کۆنگرەی یەکەمی مامۆستایانی کوردا ، لە (سلێمانی) وە

(xx) : " " دووەمی " " " بەناوی ووتارەوانانی کوردەوە سلێمانی یەوە خوێندرایەوە .

Institut kurde de paris

ناوی ووتار	ناوی پۆژنامەو گۆڤار	ژمارەی	پۆژی
(٩٨) : جوانی	پۆژنامەی برایەتی - بغداد	٢٤	٢١-١٠-١٩٧٦
(٩٩) : چارەیەک بۆخوازەی کوردی	" ژین - سلێمانی	١	١٠-١٠-١٩٧٦
(١٠٠) : دەنگ نەوەی نیشانەی شکۆتنە	" "	٢	٢٤/١٠/١٩٧٦
(١٠١) : زمان بڕین، نەک خەسەنەکردن	" "	٩	١١/٢/١٩٧١
(١٠٢) : دادگاهێنک بۆشارەوانی	پاشکۆی برایەتی - سلێمانی	١	١-٤-١٩٧١
(١٠٣) : باماموستاو شاگردبین تانەچنین	ژین - سلێمانی	١	٥/٦/١٩٧١
(١٠٤) : ژن ژیانە، نەک ژان	پاشکۆی برایەتی	٢	٢١/٥/١٩٧١
(١٠٥) : نوێژی دوایی	"	٥	١-٦-١٩٧١
(١٠٦) : ژن نوێژیانە، نەک ژان	"	٨	٨/٧/١٩٧١
(١٠٧) : المرأة الكردية	مجلة الثقافة الجديدة العراقية	٤،٣،٢،١	١٩٤٦
(١٠٨) : هزنی موکریانی	گۆڤاری هەتاو - هەولێر	٢	٢٠-٥-١٩٥٤
(١٠٩) : هیرەمێرد	"		١٥-٦-١٩٥٤
(١١٠) : ئەمین زکی بەگ	"		١٩٥٤
(١١١) : برایارزانی یەکانمان	"		١٩٥٤
(١١٢) : گۆڤارەکانمان تاکەی وا بچێنەوە	"		١٩٥٤
(١١٣) : ژن	"		١٩٥٤
(١١٤) : کارتێکردنی پرۆژەکانی ئاوا کردنەوەی عیراق لەژیانی گەلی دەرەوەدا.	گۆڤاری یەکێتی - بغداد	٢٨٢	١٥-١٠-١٩٥٨
(١١٥) : ڕێگای کامەرانی	گۆڤاری هیوا - بغداد	١	١/٧/١٩٥٧
(١١٦) : " سەرکەوتن	"	٢	٨/١/١٩٥٧
(١١٧) : مێژووی ئاگری	"	٣	٩/١/١٩٥٧
(١١٨) : جوانی	"	٤	١٠/١/١٩٥٧
(١١٩) : بەرخەکە	"	٩	٢١/١/١٩٥٨
(١٢٠) : ئافرەتی کورد	"	٢	١٥/٤/١٩٥٨
(١٢١) : " "	"	٣	٢٠/٤/١٩٥٨

(x) : بەهەڵە، لەهەندێ جێگەدا، جیاکرابوو. ڕاستکراوەوە. لەوکاتەدا قاسمکەی (زاخۆ)بووم. ئێمە بابەتە خراپەکەمان گرەوەوە. من بەیەکەم دەرچووم. (٢٥) دینار یادداشتیان بۆنارەدم.

institut kurde de paris

ناوی وتار	ناوی رۆژنامە و گۆڤار	ژمارەی	ڕۆژی
(١٣٣) : خانووی کوردەواری	گۆڤاری نژار - بەغداد	١٢	١٩٤٨/٢/١٠
(١٣٤) : مەلا کافمان	〃 〃	١٤	١٩٤٨/١٠/٢٢
(١٣٤) : لە کوێنکەوە سەرچاوە	〃 〃	١٥	١٩٤٨/١٠/٢٠
(١٣٥) : ڕەوشت و خوو	〃 〃	١٧	١٩٤٨/١١/٢٠
(١٣٦) : گەلی لە کێ بکرێ ؟	〃 شەفەق - کەرکوک	١٢	١٩٦٠/٢/١
(١٣٧) : خۆشەویستی	〃 〃	٢٠	١٩٦٢/٧/٢٥
(١٣٨) : لەنەورۆز دا چی بدەین ؟	〃 ڕۆژی نوێ - سلێمانی	١	نەورۆز ١٩٦٠
(١٣٩) : پەیکەری نووسەرانی کورد	〃 〃	٢	خەرمانان ١٩٦٠
(١٤٠) : گوندی عەرتاو	〃 〃	٣	خەرمانان ١٩٦٠
(١٤١) : لاکرێ	〃 〃	٤	سیروەی خۆشی ١٩٦٠
(١٤٢) : بنەسازی لە کوردستاندا	〃 〃	٢	خەرمانان ١٩٦١
(١٤٣) : هاوینە هەوارەکانی کوردستان	〃 〃	٤	سیروەی خۆشی ١٩٦١
(١٤٤) : لەنگەری پێشکەوتن	〃 〃	٥	گەلاوێژ ١٩٦١
(١٤٥) : گوڵانی کرێکار	〃 نەورۆز - سلێمانی	١	نەورۆز ١٩٥٩
(١٤٦) : فرمانی دوا کەوتوو	〃 ڕۆژی نوێ	٩	١٩٦٠/٢/-
(١٤٧) : چی هەیە لە گوێرێ ؟	〃 〃	١٠	١٩٦٠/١١/-
(١٤٨) : ئاوات	〃 〃	١١	١٩٦١/٢/-
(١٤٩) : هەڵە	〃 〃	١٢	١٩٦١/٩/-
(١٥٠) : پرسە	〃 سلێمانی - سلێمانی	٢	١٩٦٨/٨/-
(١٥١) : پرسە	〃 〃	٤	١٩٦٨/٩/-
(١٥٢) : ضیوانداری، نەک قبوڵ!	〃 〃	٥	پایزی ١٩٧٠
(١٥٣) : مێژووی یەزیدیەکان و لالیشی یەزیدی	〃 بەرهەڵستکاری - سلێمانی	١٢	بەهاری ١٩٦٩
(١٥٤) : شۆڕشی گەورەی کورد، مۆرەی پێشکەوتنی بەرەوە بوو.	〃 برایەتی - بەغداد	٦	١٩٧٠/١٠/-
(١٥٥) : هاوینە هەوارەکانی کوردستان	〃 〃	٧	١٩٧٠/١٠/-
(١٥٦) : ڕەوشت یان زانست ؟	〃 〃 - سلێمانی	١٧	١٩٧١/٤/-
(١٥٧) : دۆست بین چاکترە یان دوژمن	〃 〃	١٢	١٩٧١/٤/-

institut kurde de paris

ناوی دوتار	ناوی پۆژنامە و گۆڤار	ژمارەی	ڕۆژی
(١٤٨) : پێ نەزانین تاکەی ؟	گۆڤاری دەنگی مۆستا سلێمان	٢	چەند بارێ ١٩٧٧
(١٤٩) : بەهێن ، نەک بچرین !	" " "	٤	١٩٧١ ٨٠/-
(١٥٠) : ڕاستە ، ڕەشە با ، دایە نێلی خراپانە ؟	" بەرەوەردەی ژانست - بەغداد -	٢	بەهاری ١٩٧٤
(١٥١) : ڕاوکەری کەستێران	" کەستێرە - بەغداد	٢	١٩٧٤/٩/-
(١٥٢) : هەڵبژاردەی ئازادی	بڵاوکراوەی (وەرزی یەکەم)	١	١٩٧٢
(١٥٣) : " "	پۆژنامەی لە ژانگۆی سلێمانی	١	١٩٧٢
(١٥٤) : وەت وێژێک لەگەڵ مامۆستا کەرکتاصی ئەدیب	پۆژنامەی ژین سلێمانی	١٢١	١٩٧٢/١٠/١١
(١٥٥) بەندیخانەیەک لە هەوڵێکی شاکراوە	گۆڤاری نووسەری کورد - بەغداد -		١٩٧٤
(١٥٦) : مریشکە دەرەکەوڵە	گۆڤاری کەستێرە	٢	١٩٧٤/٢/-
(١٥٧) : نەورۆز	" بەیان - بەغداد	١٢	١٩٧٤/٣/-
(١٥٨) : ژیان	" " "	"	"
(١٥٩) : مێژی	" " "	"	"
(١٦٠) : گەنجۆ	" " "	"	"
(١٦١) : ترێ	" " "	"	"
(١٦٢) : مەڕ	" " "	"	"
(١٦٣) : خانوو	" " "	١٧	١٩٧٤/٩/-
(١٦٤) : باجەی مال	" " "	*	"
(١٦٥) : مال پاراندنەوە	" " "	"	"
(١٦٦) : نووسراوخانە	" " "	"	"
(١٦٧) : سازدانەوە و گۆرانی	" " "	"	"
(١٦٨) گاڵتەوگەپ وقسەخۆش	" " "	"	"
(١٦٩) : هۆن ڕابوێرین	گۆڤاری بەیان - بەغداد		١٩٧٥
(١٧٠) : سینەما کاکا نیمان	گۆڤاری بەیان - "		١٩٧٥
(١٧١) : خانووی تازە	" کەستێرە - "	٢	١٩٧٥/٦/-
(١٧٢) : کوردستان وسۆشیالیزم	بڵاوکراوەی ئۆتۆنۆمی - (هەولێر) -	١	١٩٧٨
(١٧٣) : کردستان والاشتراکیة	" "		
(١٧٤) : دیموکراتی شۆڕشگێڕانە	" "	٢	١٩٧٨
(١٧٥) : الدیمقراطیة الثوریة	" "		
(١٧٦) : جوڵەی ئافرەتی کورد	" "	٢	١٩٧٨
(١٧٧) : حرکة المرأة الکردیة	" "		

institut kurde de paris

ناوی ووتار	ناوی پەڕژنامەی کۆڤار	ژمارەی	پەڕژی
(١٧٨) : منالی کوردیش شاهێدە بۆخۆی	کۆڤاری ئۆتۆنۆمی - هەولێر -	٤	١٩٧٨
(١٧٩) : الطفل الكردي ملك غير متوج			
(١٨٠) : گیروگرفتەکانی پەروەردەی کوردستان	" "	٥	١٩٧٨
(١٨١) : صفحات مشرقة من تأريخ مفاخرة الأمية في كردستان	" "	٥	١٩٧٨
(١٨٢) : کوتەکەی دەزانێ قوناغ لەکوێیە !	کۆڤاری نووسەری نوێ - هەولێر -	١	١٩٧٨
(١٨٣) : پەرچەکردەی نووسەرانی چاپکراوی بەرامبەر کتێبەکەی	کۆڤاری ئۆتۆنۆمی - هەولێر -	١	١٩٧٩
(١٨٤) : ترجمة الكتب العالمية الى اللغة الكردية	" " "	١	١٩٧٩
(١٨٥) : زیانی هەموەزی	" "	٢	١٩٧٩
(١٨٦) : سلامتنا من عادة اطفالنا	" "	٢	١٩٧٩
(١٨٧) : فالی حن	" "	٢	١٩٧٩
(١٨٩) : اعياد آذار وطرت الأخوة العربية الكردية	" "	٢	١٩٧٩
(١٩٠) : نەورۆز	" "	٣	١٩٧٩
(١٩١) : کۆمەڵی دیدەوانی	" "	٤	١٩٧٩
(١٩٢) : لاسایی کردنەوەی گەنرۆ	" "	٤	١٩٧٩
(١٩٣) : المرأة الكردية / ١	" "	٤	١٩٧٩
(١٩٤) : رەنجی نەدیتنان ناخۆیت	" "	٥	١٩٧٩
(١٩٥) : منداڵەکانیان یاریدەی خزانەکانیان نەدەن	" "	٥	١٩٧٩
(١٩٦) : المرأة الكردية / ٣	" "	٥	١٩٧٩
(١٩٧) : ژن هێنان لەناوکوردەواریدا	" "	٦	١٩٧٩
(١٩٨) : المرأة الكردية / ٢	" "	٦	١٩٧٩
(١٩٩) : المرأة الكردية / ٤	" "		١٩٧٩
(٢٠٠) : چەند لاپەڕەیەکی هەڵبژاردە (پەرچەکە)	" "		١٩٧٩

institut kurde de paris

پاژەکانی تری

پەڕەی خوێندەواری کورد

بێجگە لەو پاژانە [خزمتانە]ی لەم وێژەی [پەڕەی خوێندەواری کورد] ئەم پاژانەشی پێشکەش نەکەوەی کورد و جیهان کردووە :

[١] : بۆ ئەم نووسراوخانە گشتیانە هەیە کە پێنجی سەد نووسراوی گرنگ و بە کەڵکی کوردی وەرەبی وزمانانی تری/دیاری پێشکەش کردووە :

(أ) - نووسراوخانەی گشتی سلێمانی - سالی ١٩٦٤ .
(ب) - " " چەمچەماڵ - " ١٩٧٦ .
(ج) - " " کۆی سنجەق - " ١٩٧٧
(د) - " " هەولێر - " ١٩٧٨
(هـ) - " " دهۆک - " ١٩٧٨
(و) - " " زاخۆ - " ١٩٧٨
(ز) - " " بەدرەندز - " ١٩٧٩
(ح) - " " محەمور - " ١٩٧٩

لەهەر یەکێک لەم نووسراوخانانەدا گۆشەیەکی بەناوی خۆیەوە بۆتەخان کراوە ، تالەدوا پۆژیشدا تبوانێت بەپێتا بەپێتا نووسراوانی گرنگ و بەکەڵکی تریان بۆ بنێرێت .

[٢] : ئەم نووسراوخانانەی لەم جێگایانەدا دامەزراندووە :

(أ) - لەخوێندنگای سەرەتایی گوندی (ئەترووش)دا ، بۆ منداڵەکان لە ساڵی ١٩٧٦دا . نووسراوانی کوردی وعەرەبی وسێگیزی تێیدانا .
(ب) - لەخوێندنگای سەرەتایی گوندی (پێنجە)دا - لادێی ئەترووش - بۆ منداڵەکان لە ساڵی ١٩٧٦دا . بە کوردی وعەرەبی وسێگیزی نووسراوانی تێدانا .
(ج) - لەیانەی فەرهەنگیانی شێخان (عین سفنی)دا - ساڵی ١٩٥٠ .
(د) - " " ئاگریدا - " ١٩٥١ .
(هـ) - " " قەڵادزێدا - " ١٩٥٢ .
(و) - " " دهۆکدا (سەرەتایی) - " ١٩٥٦ .
(ز) - لەبەشی کوردی ڕادیۆی بەغدادا - " ١٩٦٧ .

Institut kurde de paris

[٢] : بەکۆمەڵە دیاریی نووسراوانی بۆئەم نووسراوخانانە پێشکەش کردووە :

(أ) ـ نووسراوخانەی ناوازەگاه (متحف) ی سلێمانی ـ سالی ١٩٦٤.
(ب) ـ " " کۆڕی زانیاریی کورد ـ " ١٩٧٠.
(ج) ـ " " گشتیی گەلاڵە ـ " ١٩٧٢.
(د) ـ " " زانکۆی سۆربۆن [پاریس] ـ " ١٩٧٤.
(هـ) ـ " " [ماینز] لەئەڵمانیا ـ " ١٩٧٤.
(و) ـ " یەکێتیی نووسەرانی کورد لەهەولێر ـ " ١٩٧٧.
(ز) ـ " بەڕێوەبەرایەتیی ڕۆشنبیریی کوردی/بەغدا ـ " ١٩٧٧.
(ح) ـ " ئەنجومەنی باسکارانی کوردستان/هەولێر ـ " ١٩٧٧.
(ط) ـ " بەڕێوەبەرایەتیی هونەرەندیی کوردی ـ " ١٩٧٨.

[٤] : بێجگە لەمانە بەکۆمەڵ و تاک تاک نووسراوەکانی خۆی پێشکەشی گەنجان وێژەوانان وزانایان وڕۆشنبیرانی کورد کردووە.

[٥] : هەر دەزگایەکی ڕۆشنبیریی کوردی، یاخود هەر مامۆستا هونەرمەندێک، هەر خاوەن ڕۆژنامە و گۆڤارێک، هەر کێشەیان هەر دەزگایەکی زانستگاهیی، یاخود خوێندەواریی جیهان داوای یارمەتیی لێکردبێت، لەکۆڕی ڕۆشنبیریدا بۆ کورد کەڵکی هەبووبێت ئەنجامی داوە.

[٦] : گەنجێک جارێک ڕۆمانی بووبێ و بە نووسین یارمەتیی کاوەڵ و داماوو بێ ماڵ وماوانی کوردی داوە. ئەمانە نموونەی ئەو یارمەتیدانەن :

(أ) : لەسالی ١٩٧٦ دا یارمەتیی کۆکردەوە لەخوێندکارە کوردەکان، لەبەغداد داوە، دووکانێکی چێشتخانەیی بچووکی بۆ دوو شاگردی هەژار و داماوی کورد کردەوە کە لێیان کۆپی بوو، ئەوی تریشیان دەوانزەی بوو. هەردوو شاگرد بەمزی ئەو چێشتخانەیەوە ژیان، تا لەدەزگاکانی میریدا دامەزران.

(ب) : لەسالی ١٩٥٧ دا (٢٥) دینارەی خۆی پێشکەش کرد بۆ یارمەتیدانی لێقەوماوانی لافاوی سلێمانی بۆ خۆرایی، کەئەوساکە کرێی سالانەی دێکێک (٤٠) دینار.

(ج) : لەسالی ١٩٦١ دا لێقێکی داماوولێقەوماوی بێباوکی

حوالّی کوردی بردەلای خۆی. لەمالّەوە وەک کچی خۆی بەخێوی کردو
پێی گەیاند، تەنانەت خوێندنی ئامادەیی پێ تەواو کرد. ئینجا ئۆشا
تاکردی بە فەرمانبەر لێی میری لە فەرماندەری خۆیی
کوردستاندا.

(ز): لەوکاتەدا کە مامۆستایانی زانکۆی سلێمانی کەوتبوونە
تەنگ وچەڵەمەی خانوو دەست نەکەوتنەوە، تابیگرن بە
کرێ وپێیان بدەن، خانوویەکی ئامادەکرد بۆیان
بیانداتێ بەکرێ. تابەشی خۆی پارەی خۆی پشکەشی
زانکۆی سلێمانی بکات لە کۆڕی نیشتەجێکردنیدا.

[٧]: پارێزنی مافی ژنێ لە کاروانی کوردی خستوونەتەوی
خۆی، چ بەدەم، چ بە پێوس، چ بە خەبات وتێکۆشانەوە
لەگەڵ ئافرەتان و، منداڵان و، پەک کەوتوان و، وێڕەوانان و،
ئەنفالکراوان و، کارگێران و، جووتیارانی کوردی دەکردەوە. خانەی
کاربەدەستانێتی دەدا بۆ دەست گیرۆیی و چارەکردنی
گیروگرفتەکانیان، لەشێوەیەکی جاکە خوازانە و دادپەروەرانەدا. ئەمێش لەچەرکەکان و ووتارەکان و نووسراوەکانی
[پێوەری خوێندەواری کورد] دا دیارە.

---

institut kurde de paris

چەپاوەڕی بۆچوونەکانی وەرگێڕانەوە
پۆشنبیران بەرامبەر پڕۆژەی خوێندەواری کورد

لەلایەن گەلێک بۆچوونەوە پۆشنبیرانەوە ناوەمان بۆهات و، لەگەلێک پڕۆژەنامەو گۆڤارێشدا وتارەکانمان خوێندەوە. گیانی باکی کوردایەتی و مرۆڤ دۆستیان کاریان لێ کردم وتێڕبشیان کردمە سەر پەرەپێدانی بەرهەمەکان و گەشەی کردنیان. هەندێک جارگای پۆشنبیرێکیش وەک [بەڕێوە بەرایەتی خوێندنی کوردی] و [ڕادیۆی کوردی] و [ئانکۆی سلێمانی] و [بەکێتی گشتی ئافرەتانی عیراق] و [ئەمیندارێتی گشتی ی پۆشنبیری لادان] و [بەڕێوە بەرایەتی گشتی ی پۆشنبیری ی کوردی]. بنگەلەوەی پێشگیریان کردم، فرمانیان بۆپڕۆژەکە پەیدا کردو یارمەتیشیان دا. لەبەرئەوە بەپێویستی دەزانم گولدەستەی سوپاس و پێزانینم پێشکەشی هەموویان بکەم. وا لەوخۆشکەو ڕا بەپێزانە هەڵبژاردووە. بڕوبارەڕە بەرخەکانیان بەشانازیەوە لەم لاپەڕانەی دواییدا بیشان دەدەم.

ناوی ئەو پۆشنبیرو زانایانە ئەمانەیە:

(١): کاک فتح الله ئیسعدی کۆیی، لادوێکی نیشتمانپەروەر. (٢): سەید حەزنی عەموکریانی: خاوەنی گۆڤاری ژیری کرمانجی. (٣) محەمەد ئەمین زکی بەگ: میژوونووسی بەناوبانگی کورد. (٤) بەڕێوە بەری زانیاری ی ناوچەی کەرکوک. (٥): دوکتور هەڵمەت: وێژەوانی بەناوبانگی میسر. (٦): مامۆستا محەمەد عەلی عەونی: وێژەوان و پێزوو نووسی بەناوبانگی کورد. (٧): مامۆستا عەبدولحەمید حسن: بەڕێوەبەری زانیاری ی سلێمانی. (٨): مامۆستا محەمەد فائق الجوهری: خاوەنی پڕۆژەی وەرگێڕانی ئەم پەرتووکە بۆسەر زمانی کوردی لەمیسر. (٩): دوکتور ئاحمەد الدسوقی: بەڕێوەبەری گشتی ی هونەرەکانی وەزارەتی ڕۆشنبیری لە میسر. (١٠): دوکتور کامل بصیر: بەڕێوەبەری زانستگای دێرە لسلێمانی. (١١): بۆچۆ میرزا حەمدی بەرگ دروو لسلێمانی. (١٢): مامۆستا ئیحسان قەزاز: سەرۆکی کۆڕی زانیاری ی کورد. (١٣): مامۆستا نەریمان عوسمان: نووسەرێکی نیشتمانپەروەری کورد. (١٤): مامۆستا عەبدولستار کاظم: نووسەرێکی نیشتمانپەروەری کورد. (١٥): مامۆستا ئەنوەر مستەفا: مامۆستا مستەفا یونس عبدالرزاق: سەرۆکی بەکێتی گشتی ی ئافرەتانی عیراق. (١٦): دوکتورە سعاد نایف برنوطی: کچێکی ئەرمەنی نووسیی ی لێکۆڵینەوەکان لەبەکێتی گشتی ی ئافرەتانی عیراقدا. (١٧): مامۆستا صباح عبدالستار: بارێزەری بارێزگاری دهۆک. (١٨): مامۆستا ڕەشاد ئەلیاس: بارێزگاری هەولێر.

institut kurde de paris

institut kurde de paris

ئەم ووتارەم :
لە ٢٠/١١/١٩٧٩دا بۆ بۆونەوەی
یەکێتی نووسرانی کوردی دەهۆک
خوێندەوە.

ح

ح

د. ئاکر فتاح أحمد
١٩٧٩/٧/٢٩